

ਸਿੱਖ ਮਾਰਗ

S I K H M A R G

ਨਿਰੋਲ ਧਾਰਮਿਕ ਵੈੱਬ ਸਾਈਟ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ-ਬਾਣੀ ਦੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ

ਰੱਬ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ

ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਰੱਬ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਰੱਬ ਦੀ ਹੋਂਦ ਬਾਰੇ ਜੋ ਸਵਾਲ ਇੱਥੇ ਸਿੱਖ ਮਾਰਗ ਤੇ 26 ਅਪ੍ਰੈਲ 2020 ਨੂੰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਤੀਸਰਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਉਸ ਪਹਿਲੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਹੀ ਤੀਸਰਾ ਹਿੱਸਾ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਪਾਠਕਾਂ/ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਰੱਬ ਦੀ ਹੋਂਦ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਉਹ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਸਨ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਜਾਂ ਰੱਬੀ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਆਕਤੀ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਠ ਪੂਜਾ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਨਾਲ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਕੁੱਝ ਇੱਕ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਯਮ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਨ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇਹ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਰ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਆਕਤੀ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਤਕਰੀਬਨ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਸਾਰੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ, ਇਹ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਜਿਸ ਰੱਬ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਹੋ, ਉਸ ਦੀ ਸਹੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕੀ ਹੈ? ਜਾਂ ਇਉਂ ਕਹਿ ਲਓ ਕਿ “ਸੈਭੰ” ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਕਿਹੜੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਵਾਲ ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਥੋੜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਜਵਾਬ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ। ਡਾ: ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ “ਬ੍ਰਹਮੰਡੀ ਨਿਯਮ-ਤੰਤਰ” ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨਾਮ ਨਾਲ

ਸਹਿਮਤ ਹੋ? ਜੇ ਕਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੋਚਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਮਤਿ ਵਾਲੇ ਰੱਬ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸੈਭੰ ਦੀ ਸਹੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਜਾਂ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ?

Post a Comment on "ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਰੱਬ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ?"

Name

E-mail Address (never displayed)

Type comment here...

Notify me of replies

Post Comment

Showing 9 Comments (10 counting reply)

In Order

Iqbal Singh Dhillon

ਮਾਨਯੋਗ ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ,

ਉਂਜ ਤਾਂ ਹਰ ਲੇਖਕ 'ਰੱਬ ਦੀ ਹੋਂਦ' ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਵਿਚਾਰ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਮੈਂ ਏਥੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਇਸ ਤੀਜੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਆਪ ਜੀ ਅਤੇ ਲੇਖਕਾਂ/ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨੁਕਤੇ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।

ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਯਮ

ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਾਨੂੰ 'ਕੁਦਰਤ' ਦਾ ਅਰਥ 'ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ' ਤੋਂ ਹੀ ਲੈਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਸਧਾਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਮਿੱਟੀ/ਪਹਾੜ/ਸਮੁੰਦਰ/ਪਸ਼ੂ-ਪੰਛੀ/ਰੁੱਖ-ਪੌਦੇ ਅਤੇ ਸਰਸਰੀ ਨਜ਼ਰੇ ਵੇਖੇ ਜਾਂਦੇ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰਵਾਰ ਸਥਿਤ ਵਾਤਾਵਰਨ/ਸੂਰਜ/ ਤਾਰੇ/ ਚੰਨ/ਗ੍ਰਹਿ ਹੀ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਕੁਦਰਤ' ਇਕ ਸੀਮਿਤ ਸੰਕਲਪ ਹੈ ਅਤੇ 'ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ' ਸਮੁੱਚੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਲਖਾਇਕ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਵਿਆਪਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ 'ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਯਮਾਂ' ਦੀ ਜਗਹ ਤੇ 'ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ

ਨਿਯਮਾਂ' ਜਾਂ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ' ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਵਧੇਰੇ ਢੁਕਵਾਂ ਰਵੇਗਾ।

ਗੁਰਮੱਤ ਦਾ ਰੱਬ

'ਗੁਰਮੱਤ' ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ। ਪਰੰਤੂ ਹਰ ਵਿਆਖਿਆਕਾਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ 'ਗੁਰਮੱਤ' ਦੇ ਅਰਥ ਵੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਬਦਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਰੱਬ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਵੀ ਨਿਸਚਤ ਨਹੀਂ; ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਤੌਰ ਤੇ ਤਾਂ 'ਰੱਬ' ਤੋਂ ਭਾਵ ਇਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਸਰਵਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਸ਼ਖਸੀ ਜਾਂ 'ਪਰਮਾਤਮਾ' ਰੂਪ ਹੋਂਦ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦੀ। ਹੁਣ ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ 'ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਰੱਬ' ਵਾਲਾ ਸੰਕਲਪ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਨਿਯਮਾਵਲੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਕੋਈ ਹੋਂਦ ਹੈ ਜੋ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਨਿਯਮਾਵਲੀ ਦੀ 'ਕਰਤਾ' ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦੀ ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਰਤਮ ਨਾਵਾਂ ਹੇਠ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਊਰਜਾ (energy) ਦਾ ਹੀ ਹਵਾਲਾ ਦੇਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 'ਰੱਬ' ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਕਿਰਤਮ ਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਨਿਯਮ-ਤੰਤਰ ਨੂੰ ਇਕ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਆਸਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਊਰਜਾ, ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਪਸਾਰ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਨਿਯਮਾਵਲੀ ਇਕ ਸੰਘਟਿਤ (composite) ਹੋਂਦ (ਇੱਕੋ) ਦੇ ਘੱਟਕਾਂ (components) ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ 'ਕਰਤਾ' ਭਾਵ ਊਰਜਾ ਦੀ ਕੋਈ ਵੱਖਰੀ ਹੋਂਦ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ। ਉਂਜ ਵੀ ਵਿਵਹਾਰਿਕ ਪੱਖੋਂ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਸ਼ਖਸੀ ਰੱਬ ਅਤੇ 'ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਰੱਬ' ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਏਸੇ ਕਰਕੇ ਸਿਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚਲੇ ਲੋਕ 'ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ', 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ', 'ਪਰਮਾਤਮਾ', ਰੱਬ' ਆਦਿਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਰੱਬ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਵੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਕ ਕਾਵਿ-ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਰਚਨਾ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਰਤਮ (ਬਨਾਵਟੀ ਜਾਂ ਅਲੰਕਾਰਿਕ) ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਇਕ ਕਾਵਿ-ਜੁਗਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤੋਂ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਘੜਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ

ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕਿਰਤਮ ਨਾਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਰੱਬ' ਵਾਲੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਉੱਪਰ ਦਰਸਾਏ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਯਮਾਂ (ਭਾਵ ਬ੍ਰਹਮੰਡੀ ਨਿਯਮਾਂ) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ/ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਮਝਣੀ ਔਖੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜੋ ਗੁਰਮੱਤ ਜਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ ਨਹੀਂ।

ਰੱਬ ਦਾ ਵਿਕਲਪ

ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ 'ਰੱਬ ਦਾ ਵਿਕਲਪ' ਵਾਲਾ ਸੰਕਲਪ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਰੰਪਰਾਗਤ 'ਰੱਬ' ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੇ ਹੋਏ 'ਬ੍ਰਹਮੰਡੀ ਨਿਯਮ-ਤੰਤਰ' (Cosmic System) ਨੂੰ 'ਰੱਬ' ਦੇ ਵਿਕਲਪ (substitute) ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।

05/18/2020 at 4:51pm 3 Likes

Jarnail Singh

ਸ. ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਤੁਸੀਂ ਰੱਬ ਦੀ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਠਨ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਸਹੀ ਤੇ ਸੰਪੂਰਣ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਉਸ ਦੀ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪੂਰਾ ਜਾਣ ਲਈਏ ਜਾਂ ਪੂਰਾ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋਈਏ। ਇਹ ਗੱਲ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਨ ਮੁਮਕਿਨ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਰਤਾਰ ਨੂੰ ਥਾਂ ਥਾਂ ਤੇ ਅਗੰਮ ਅਗੋਚਰ ਕਹਿ ਕੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਸਾਡੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਵਾਧੇ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਇਲਮ ਨਾਲੋਂ ਨਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। ਨਿਊਟਨ ਦੀ ਖੋਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਲੱਗਣ ਲਗ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿ

ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣ ਲਿਆ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਵੀ ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰ ਪੌਪ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਕਬਰ ਤੇ ਲਿਖਣ ਲਈ ਇਹ ਦੋਹਾ ਉਚਾਰਿਆ ਸੀ।

Nature, and Nature's Laws lay hid in Night

God said, Let Newton be! And all was Light.

ਪਰ ਫਿਰ ਆਈਨਸਟਾਈਨ ਨੇ ਆ ਕੇ ਸਭ ਕੁਝ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਨਿਊਟਨ ਦੀ ਕਲਾਸੀਕਲ ਫਿਜ਼ਿਕਸ ਤੋਂ ਕੁਐਂਟਮ ਫਿਜ਼ਿਕਸ ਰਾਹੀਂ ਐਮ ਬਿਊਰੀ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਵੀ ਇਹੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਬਲ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਆਈਨਸਟਾਈਨ ਨੇ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਕਿਹਾ,, “What I see in Nature is a magnificent structure that we can comprehend only very imperfectly, and that must fill a thinking person with a feeling of humility.”

ਖੈਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਸ ਵਾਰੇ ਕੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਰੱਬ ਅਤੇ ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਰੱਬ ਵਿੱਚਲਾ ਭੇਦ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਵੀ ਬਹੁਤ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੋਵੇਗਾ।

- ♦ ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਰੱਬ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਸਟੈਟਿਕ ਜਾਣੀ ਸਥਿਰ ਹੈ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਅਰਾਮਗਾਹ ਵਿੱਚ ਆਸਨ ਲਾਈ ਬੈਠਾ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਰੱਬ ਡਾਇਨਾਮਿਕ ਜਾਣੀ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਮਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

- ♦ ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਰੱਬ ਕੁਦਰਤ ਤੋਂ ਅਲਿਹਦਾ ਹਸਤੀ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਰੱਬ ਕੁਦਰਤ ਅੰਦਰ ਹੀ ਵਸਦਾ ਹੈ।

- ♦ ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਰੱਬ ਨੂੰ ਸਰਬਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਜਾਂ ਸਰਬਗਿਆਤਾ ਜਾਂ ਸਰਬਵਿਆਪੀ ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣਾਂ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਰੱਬ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਸ਼ਰੀਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

- ♦ ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਰੱਬ ਦੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮਸੀਹਿਆਂ, ਅਵਤਾਰਾਂ ਅਤੇ

ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਜ਼ਾਰਤ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵਜ਼ਾਰਤ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

- ◆ ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਰੱਬ ਦੇ ਉਲਟ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਰੱਬ ਸਾਰੀਆਂ ਨੇਕੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਬਦੀਆਂ ਦਾ ਖੁਦ ਰਚੇਤਾ ਹੈ।
- ◆ ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਰੱਬ ਪੁਜਾਰੀਵਾਦ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਰੱਬ ਇਸ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ◆ ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਰੱਬ ਅਰਦਾਸ ਜਾਂ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪਸੀਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਬਦਲ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਰੱਬ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।
- ◆ ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਰੱਬ ਮਨੁੱਖਾ ਜਾਮੇ ਵਿੱਚ ਅਵਤਾਰ ਵੀ ਧਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਾਣੀ ਜੰਮਦਾ ਮਰਦਾ ਵੀ ਹੈ। ਜਦ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਰੱਬ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਨ ਉਸ ਦਾ ਜਨਮ ਹੈ ਨ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ।

ਹੁਣ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਰੱਬ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਵਲ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਹਿਲੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਜਾਂ ਮੰਗਲਾਚਰਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਰੱਬ ਦੀ ਹਸਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਮੁਖ ਮਨੋਰਥ ਰੱਬ ਨੂੰ ਚੰਦ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦੀ ਵਜ਼ਾਏ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਇਸੇ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਝਣੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪਾਠ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ। “ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥” ਇਸ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸੇ ਕੀਤਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਅਸਾਨੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਆਖਿਆ ਹੇਠਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾਂ ਹਾਂ।

1. ੴ ਤੋਂ ਪੁਰਖੁ ਤਕ – ਇਸ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸ੍ਰੀਸ਼ਟੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਰੱਬ ਨੂੰ ਰਚਨਾ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਰਚਨਾ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਰੱਬ ਨੂੰ

ਸਮਝਣਾ ਹੈ। ਓਕਰਤੇ ਦਾ ਇਸ ਪਸਾਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਰੂਪ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਸੁੰਨ ਵੀ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨ ਵੀ ਬਿੱਗ ਬੈਂਗ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਸਿੰਗੂਲੈਰਟੀ ਕਹਿ ਕੇ ਪੁਕਾਰਦਾ ਹੈ। ਸਤਿ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਰੱਬ ਸਦਾ ਸਦਾ ਲਈ ਹੈ। ਪਸਾਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ, ਹੁਣ ਵੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵੀ। ਨਾਮੁ ਕਰਤੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਬੋਧਿਕ ਹੈ। ਭਾਵ ਜੋ ਕਰਤੇ ਨੇ ਨਿਯਮ ਰਚੇ ਉਸ ਦਾ ਲਖਾਇਕ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਨੂੰ ਕਰਤੇ ਦਾ ਪਰਾ ਪੁਰਬਲਾ ਨਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਕਮ ਕਰਤੇ ਦੇ ਉਹ ਨਿਯਮ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਤਹਿਤ ਇਹ ਪਸਾਰਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਪੁ ਦੀ ਦੂਜੀ ਪੌੜੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਸਾਰੀ ਕਾਇਨਾਤ ਜਾਂ ਕੌਜ਼ਮੌਸ ਇਹ ਹੁਕਮ ਅੰਦਰ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਵਿਗਿਆਨ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਹੀ ਬਿੱਗ ਬੈਂਗ ਹੋਇਆ। ਕਰਤਾ ਤੋਂ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਸਾਰੇ ਦਾ ਕਰਤਾ ਉਹ ਹੁਕਮ ਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸਤਿ ਨਾਮ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਹੁਣ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜੋ ਪਸਾਰਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਕਰਤੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੁਰਖ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਕਰਤਾ ਆਪਣੀ ਇਸ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਵੀ ਵਰਣਨ ਯੋਗ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕਰਤੇ ਦੇ ਨਾਲ ਪੁਰਖ ਲਿਖਣ ਨਾਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਇਹ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਸਾਮੀ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਰੱਬ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣਵਾਦੀ (Creationist) ਸੰਕਲਪ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ ਕੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਐਵੋਲੂਸ਼ਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

2. ਨਿਰਭਉ, ਨਿਰਵੈਰੁ, ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ, ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ- ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਇਸ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਰੱਬ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਦੇ ਕੇ ਕਰਤੇ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰੱਬ ਨੂੰ ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ, ਸਰਬੱਗ ਜਾਂ ਸਰਬਵਿਆਪੀ ਅਦਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਤਾਂ ਪੈਂਦੀ ਜੇ ਰੱਬ ਦਾ ਕੋਈ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਹ ਇਸ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਅਲਹਿਦਾ ਹੋਵੇ। ਕਰਤੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਭੈ ਦੇ ਬੇਰੋਕ ਅਟੱਲ ਵਰਤ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤ

ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰੇ। ਨਿਰਵੈਰ ਹੋਣ ਲਈ ਨਿਰਭਉ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕਰਤਾਰ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਮੇ ਦੇ ਬੰਧਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਧਰਮਾਂ ਵਾਲੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਅਮਰ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣੀਂਦੇ ਨੇ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮੇ ਦੀ ਪਕੜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। ਇਹ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਸੋਚ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਕੈਦ ਹੈ। ਸਭ ਦੀ ਇੱਕ ਉਮਰ ਹੈ। ਸੂਰਜ ਦੀ ਵੀ ਉਮਰ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਮੇ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਵੀ ਮੌਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੀ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਪਰ ਕਰਤਾਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੰਧਨ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਹੈ। ਸੋ ਅਗਰ ਕਰਤਾਰ ਸਮੇ ਦੀ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਨਾ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੈ ਨ ਹੀ ਜਨਮ। ਉਹ ਅਜੂਨੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਸਵਾਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰਤਾਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਕਿਵੇਂ ਹੈ? ਅਗਰ ਉਹ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਕਿਵੇਂ ਕਾਇਮ ਹੋਈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਸਦਾ ਸਦਾ ਲਈ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਆਇਆ ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੋਂ। ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸੈਭੰ ਕਹਿ ਕੇ ਦਿੰਦੇ ਨੇ। ਸੈਭੰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਲਮ ਨਹੀਂ। ਨ ਹੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨ ਵੀ ਇੱਥੇ ਆਕੇ ਚੁੱਪ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨ ਬਿੱਗ ਬੈਂਗ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਜਾ ਕੇ ਝਾਕਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਪਏਗਾ। ਪਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਸਮੇਂ ਦੀ ਖੁਦ ਵੀ ਹੋਂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਮਾ ਵੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਸਮਾਂ ਵੀ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਕੋਈ ਸਥਾਨ ਵੀ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ। ਪਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਉਹ ਸੀ। ਸੁੰਨ ਅਵਸਥਾ। ਐਓ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋਂਦ ਸੈਭੰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬ੍ਰਹਮੰਡੀ ਨਿਯਮ-ਤੰਤਰ ਕਹਿਣਾ ਵੀ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨਿਯਮ-ਤੰਤਰ ਦੇ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹਨਾ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਰਹੇਗਾ। ਉਹਨੇ ਆਪ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿਰਜਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਆਪ ਹੀ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰ ਇਹ ਕੁਦਰਤ ਸਾਜੀ ਜਿਸ ਅੰਦਰ ਉਹ ਭਰਪੂਰ ਸਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਤਾਂ ਵਸ ਉਸਦੇ ਬਲਿਹਾਰੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

3. ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ –ਇਸ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਤੀਜੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ ਰੱਬ ਦੀ ਉਹ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਸੋਝੀ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਗੁਰੂ ਜਾਣੀ ਬਿਬੇਕ ਬੁੱਧ ਹੈ ਜੋ ਸੱਚ ਝੂਠ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਹ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਤਲਬਗਾਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਿਉਂ ਹੀ ਬੰਦਾ ਬਿਬੇਕ ਬੁੱਧ ਤੋਂ ਦੁਰ ਗਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਰੱਬ ਦੇ ਰਾਹ ਤੋਂ ਭਟਕਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਪੁਜਾਰੀ ਦੇ ਚੁੰਗਲ ਵਿੱਚ ਫਸਿਆ ਹੈ। ਕਰਮ ਕਾਂਢ ਦੇ ਚਿੱਕੜ ਵਿੱਚ ਲਿਬੜਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲੜ ਲਾਉਂਦੇ ਨੇ, ਅਕਲ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਨੇ, ਬਿਬੇਕਸ਼ੀਲ ਹੋਣ ਲਈ ਆਖਦੇ ਨੇ।

ਰੱਬ ਦੀ ਇਹ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਧਰਮ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਨਕਲਾਬ ਸੀ ਅਤੇ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 13 ਪੰਨੇ ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਰੱਬ ਦਾ ਤਖਤਾ ਪਲਟਦੇ ਨੇ। ਕਾਸ਼ ਸਿੱਖ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਠ ਦਾ ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਕਰਨ ਦੀ ਵਜਾਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਅਮਲ ਕਰਦੇ। ਇਸ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ 567 ਵਾਰ ਆਉਣਾ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਖਤ ਹਦਾਇਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ।

ਤੁਹਾਡੇ ਵਲੋਂ ਦੱਸੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਥਿਹਾਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਵੀ ਆਪਣੀ ਤੁਛ ਬੁੱਧੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕਰਕੇ ਜਲਦ ਭੇਜਾਂਗਾ।

ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ

ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ

05/20/2020 at 12:47am

Jarnail Singh

ਸ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਅੱਜ ਕਲ ਵਾਹਿ ਗੁਰੂ ਦਾ ਵਿਗੜਿਆ ਰੁਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਿੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਰੱਬ ਲਈ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਨਾਵਾਂ ਤੇ ਭਾਰੀ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਬ ਦੇ ਜੋ ਨਾਮ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ

ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਚਲਤ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ, ਕਰਤਾਰ ਅਤੇ ਜੋ ਹੁਣ ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਅਲੋਪ ਹੋ ਰਹੇ ਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਰੱਬ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਹੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਦੇ ਨੇ।

ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ

ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ

05/20/2020 at 2:02am

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ

ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਰੱਬ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਧੂਰੀ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਅੱਜ ਤੱਕ ਜਾਣ ਸਕਿਆ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਉਸ ਅਸੀਮ, ਬੇਅੰਤ ਤੇ ਅਗੰਮ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਸਕੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਅਸੀਮ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ (ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ) ਜਾਨਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਪੂਰਨ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

05/20/2020 at 1:39pm 2 Likes

Makhan Singh Purewal

ਅੱਜ 20 ਮਈ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਾਠਕਾਂ/ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ। ਸ: ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਾਫੀ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਰੱਬ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਤਾਂ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਹੀ ਨਿਕਾਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਮੰਡੀ ਨਿਯਮ ਵਾਲੇ ਰੱਬ ਬਾਰੇ ਹਾਲੇ ਕੁੱਝ ਮੱਤ-ਭੇਦ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਉਹ ਵੀ ਦੂਰ ਹੋ ਗੀ ਜਾਣ।

05/20/2020 at 8:51pm

Manohar Singh Purewal

ਸਰਬ ਵਿਆਪੀ ਸੱਚੇ ੧ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਭ ਵਰਤਾਰਾ ਉਸਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਕਹਿ ਕੇ ਬਿਆਨਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਹੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਬਾਰੇ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸਦੀ ਕੁੱਝ ਸੋਝੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਗੱਲ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ ਕਹਿਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸਮਰੱਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਸੱਚੇ ੧ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭੀ ਬਿਆਨਦੀ ਹੈ ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਹੁਕਮ ਦੀ ਥਾਂ ਭੀ ਹੋਰ ਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕੋਈ ਭੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਢਾਲੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੰਭਵ ਹੀ ਨਹੀਂ।

05/21/2020 at 12:49am 1 Like

sarbjeet kaur

In reply to Manohar Singh Purewal

right hai sir

06/21/2020 at 10:22pm

Iqbal Singh Dhillon

ਮਾਨਯੋਗ ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ,

ਆਪ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਸਵਾਲ ਸਬੰਧੀ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੋਂਦਿਆਂ ਆਪ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ Cosmic System/Cosmic Order (ਬ੍ਰਹਮੰਡੀ ਨਿਯਮ-ਤੰਤਰ) ਵਾਲੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਬਾਰੇ ਦੂਜੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਕੀ ਰਾਇ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਟਾਲਾ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਇਕ ਲੇਖਕ ਸੱਜਣ ਨੇ ਇਕ ਨਿਰਾਧਾਰ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ “ਇੱਕ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬ੍ਰਹਮੰਡੀ ਨਿਯਮ-ਤੰਤਰ ਕਹਿਣਾ ਵੀ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨਿਯਮ-ਤੰਤਰ ਦੇ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ” (ਏਥੇ ‘ਸੈਭੰ’ ਦੇ ਅਰਥ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਉਂਕਿ ‘ਸੈਭੰ’ ਦਾ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ‘ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਬਣਿਆਂ’ ਨਾ ਕਿ ‘ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ’। ਮੈਂ ਉਸ ਸੱਜਣ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ

ਦੌਰਾਨ ਉੱਤਰ ਦੋਦਿਆਂ ਅਨੇਕ ਵਾਰ ਦੱਸ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ ਕਿ ‘ਬ੍ਰਹਮੰਡੀ ਨਿਯਮ-ਤੰਤਰ’ ਇਕ ਸਮੁੱਚਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਖੋਜ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵਿਗਿਆਨੀ ਜੁੱਟੇ ਹੋਏ ਹਨ। Higgs’ Boson ਵਾਲਾ ਅਨੁਮਾਨ ਵੀ ਖੋਜ ਦੇ ਏਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਨੇ “ਅਰਬਦ ਨਰਬਦ ਪੁੰਦੁਕਾਰਾ” ਵਾਲੇ ਵਿਚਾਰ ਰਾਹੀਂ ਏਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸਵਾਲ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨੁਕਤੇ ਵੀ ਉਭਰਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ‘ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਰੱਬ’ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਕ ਲੇਖਕ ਸੱਜਣ ਤਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇਂਦੇ ਹੋਏ ਬ੍ਰਹਮੰਡੀ ਨਿਯਮ-ਤੰਤਰ ਨੂੰ ਹੀ ਸਵੀਕਾਰਦੇ ਨਜ਼ਰੀਂ ਪੈਂਦੇ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ‘ਬ੍ਰਹਮੰਡ’ ਦੀ ਜਗਹ ਤੇ ਉਹ ‘ਕੁਦਰਤ’ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਉਹ ਇਸ ਨਿਯਮ-ਤੰਤਰ (System/Order/ ਹੁਕਮ) ਨੂੰ ‘ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਰੱਬ’ ਕਹਿਣ ਲਈ ਬਜ਼ਿਦ ਹਨ। ਉਂਜ ‘ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਰੱਬ’ ਵਾਲੇ ਇਸ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਅੱਗੋਂ ਦੋ ਅਰਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਇਕ ਤਾਂ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਭਾਵ ਕਿ ਬ੍ਰਹਮੰਡੀ ਨਿਯਮ-ਤੰਤਰ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਦੇਂਦੇ ਹੋਏ ਮਾਨਤਾ ਵੀ ਦੇਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ‘ਰੱਬ’ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ। ਇਹ ਤਾਂ ਓਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਰੀ ਦੇ ਪਰਚਲਤ ਰਹੇ ਸਾਧਨ ‘ਘੋੜਾ’ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਮੋਟਰ-ਸਾਈਕਲ ਆ ਜਾਣ ਤੇ ਮੋਟਰ-ਸਾਈਕਲ ਨੂੰ ‘ਘੋੜਾ’ ਹੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ‘ਟਾਇਰਾਂ ਵਾਲਾ ਘੋੜਾ’ ਕਹਿਣਾ ਪਵੇ, ਜਾਂ ਕਿ ‘ਪੈਟਰੋਲ ਵਾਲਾ ਘੋੜਾ’ ਜਾਂ ਫਿਰ ‘ਲੋਹੇ ਦਾ ਘੋੜਾ’। ਇਹਨਾਂ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੱਜਣ ਅਸਲ ਵਿਚ ‘ਰੱਬ’ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ‘ਨਾਸਤਿਕ’ ਵਾਲੇ ‘ਲਕਬ’ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸਦੇ ਅੱਗੋਂ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹਨ। ‘ਗੁਰਮੱਤ ਦਾ ਰੱਬ’ ਵਾਲੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਹਾਲੇ ਤਕ ਕੋਈ ਪੋਸਟ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਪਰੰਤੂ ਪਹਿਲੀ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਇਹ ਧਿਰ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ‘ਰੱਬ’ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਰਹੀ ਦੋਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ‘ਜਾਗਰੂਕ’ ਵੀ ਅਖਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਧਿਰ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਅਨੁਚਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ‘ਬ੍ਰਹਮੰਡੀ ਨਿਯਮ-ਤੰਤਰ’ (Cosmic System) ਨੂੰ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ‘ਰੱਬ’ ਦੇ ਅਰਥ ਦੇਂਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਨੂੰ ‘ਗੁਰਮੱਤ ਦਾ ਰੱਬ’ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੇ ਪਰਭਾਵ ਹੇਠ ‘ਬ੍ਰਹਮੰਡੀ ਨਿਯਮ-ਤੰਤਰ’ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਹੀ ‘ਰੱਬ’, ਭਾਵ ਪਰੰਪਰਾਗਤ-ਰੱਬ, ਕਹਿ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ‘ਜਾਗਰੂਕਤਾ’ ਉਤੇ ‘ਵਿਦਵਤਾ’ ਦੇ tag ਲਗਵਾਈ ਫਿਰਦੀ ਧਿਰ ‘ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਰੱਬ’ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹੋਣ ਦਾ ਵਿਖਾਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੀ ਵਿਖਾਈ ਦੇਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋ ਦੂਜਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨੁਕਤਾ ਉੱਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਵਿਗਿਆਨ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਉੱਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਚੁੱਪ ਹੈ” ਜਾਂ “ਵਿਗਿਆਨੀ ਆਪ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਐਹ ਜਾਂ ਔਹ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ”। ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਗੈਰਜ਼ਿਮੇਂਵਾਰਾਨਾ ਹਨ। ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਵਿਗਿਆਨੀ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ‘ਜੋ ਵਿਗਿਆਨ ਨੇ ਖੋਜ ਲਿਆ ਹੈ ਉਹ ਅੰਤਿਮ ਸੱਚ ਹੈ’ ਜਾਂ ਕਿ ‘ਹੁਣ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਭਾਂਡੇ ਮੂਧੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ’। ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਕਾਰਜ-ਵਿਧੀ ਹੀ ਐਸੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਗਿਆਨੀ ਕਿਸੇ ਖੋਜ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਅਤੇ ਹਰ ਖੋਜ ਤੋਂ ਬਾਦ ਉਹ ਅਗਲੀ ਖੋਜ ਵਿਚ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਨੂੰ ‘ਅਗੰਮ ਅਗੋਚਰ’ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਅਤੇ ਅਣਥੱਕ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਆਪਣੇ ਅਗਲੇਰੇ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ (ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਨੂੰ ‘ਅਗੰਮ ਅਗੋਚਰ’ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਕਸਦ ਹੇਠ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਕੁਝ ਲੋਕ ਐਵੇਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਵਿਗਿਆਨੀ ਨਾਲ ਮਨਘੜਤ ਟੂਕਾਂ ਜੋੜਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੀ ਨੌਬਤ ਹੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਮਜ਼ਹਬ (religion) ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਤਾਂ ਕਾਰਜਸ਼ੈਲੀ ਹੀ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਉਲਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ

ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਵਾਜਿਬ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰੰਤੂ ਅਸਲ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਸਦਕਾ ਮਜ਼ਹਬ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਬਣਿਆਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ‘ਧਾਰਮਿਕ’ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਅਸੁਰਖਿਆ ਦੀ ਮਨੋਬਿਰਤੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਖਾਹ-ਮੁਖਾਹ ਹੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਛੁਟਿਆਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਚ ਤਰਕ-ਅਧਾਰਿਤ ਪਹੁੰਚ (approach) ਦੀ ਸਾਂਝ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਖੋਜ ਦੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਪਰਚਾਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਤਾਂ ਕੰਮ ਹੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖੋਜ-ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੇ ਜਾਣਾ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਤਾਂ ਆਰਕੀਮੀਡੀਜ਼ ਦੇ ਘਣਤਾ (density) ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਜੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ 1700 ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੋਏ ਕੌਪਰਨੀਕਸ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਸੂਰਜ ਦੇ ਗਿਰਦ ਚੱਕਰ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਖੋਜ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਬਰੂਨੋ ਅਤੇ ਗਲੀਲੀਓ ਨੇ ਪੱਕਾ ਰੂਪ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਨਿਊਟਨ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗੁਰੂਤਾ (gravity) ਵਾਲੀ ਖੋਜ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰੰਤੂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੈ ਕਿ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਬਾਣੀਕਾਰਾਂ ਦਾ ਟੀਚਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਾ ਉੱਜ ਹੀ ਗੈਰ-ਪ੍ਰਸੰਗਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਸਮਰੂਪਤਾ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰਥਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਿਕਲ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।

ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।

05/21/2020 at 8:41pm 1 Like

Jarnail Singh

ਸ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਇਸ ਚਰਚਾ ਦੌਰਾਨ ਕੁਝ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਾਰ ਵਾਰ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਹਨਾ ਵਾਰੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਇਸ ਚਰਚਾ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

1. ਹਿਗਜ਼ ਬੋਜ਼ੋਨ (Higgs Boson) – ਇਸ ਨੂੰ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣਾ ਪਏਗਾ। ਬੋਜ਼ੋਨ ਭਾਰਤੀ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨੀ ਦੇ ਸਤਿੰਦਰ ਨਾਥ ਬੋਸ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਉਹ ਕਣ (Subatomic Particle) ਹੈ ਜੋ ਬੋਸ ਅਤੇ ਆਈਨਸਟਾਈਨ ਦੁਆਰਾ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਟੇਟਿਸਟਿਕਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੇ ਪੂਰਾ ਉਤਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੋਜ਼ੋਨ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਪੀਟਰ ਹਿਗਜ਼ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਦਾ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨੀ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਸ ਨੇ 1964 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਜਿਸ ਬੋਜ਼ੋਨ ਦੀ ਖੋਜ਼ ਕੀਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਗਜ਼ ਬੋਜ਼ੋਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਿਗਜ਼ ਬੋਜ਼ੋਨ ਦੀ ਖਾਸੀਅਤ ਦਿਹ ਜੈ ਕਿ ਇਹ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਪੁੰਜ (Mass) ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਪੁੰਜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

2. ਗਾਡ ਪਾਰਟੀਕਲ (God Particle) – ਹਿਗਜ਼ ਬੋਜ਼ੋਨ ਦਾ ਅਖਬਾਰੀ ਨਾਂ ਗਾਡ ਪਾਰਟੀਕਲ ਪੈ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨੀ ਸ਼ਦੀਦ ਨਫਰਤ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਿ ਵਿਗਿਆਨੀ ਇਸ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਜਦੋਂ ਜਹਿਦ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਵਿਗਿਆਨੀ ਲੈਡਰਮੈਨ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਾਕ ਵਿੱਚ Goddamn Particle ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ। ਵਸ ਉਥੋਂ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਇਹ ਅੱਲ ਪੈ ਗਈ। ਜਦੋਂ 2012 ਵਿੱਚ CERN ਜੋ ਕਿ ਯੂਰਪ ਦੀ ਨਿਊਕਲਰ ਖੋਜ਼ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਨੇ ਲਾਰਜ ਹੈਡਰੋਨ ਕੋਲਾਈਡਰ ਰਾਹੀਂ ਲਗਭਗ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੀ ਗਤੀ ਤੇ ਦੋ ਫੋਟੋਨ ਨੂੰ ਟਕਰਾ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਖੋਜ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੁਰਖੀ ਲਗੀ ਕਿ

ਗਾਡ ਪਾਰਟੀਕਲ ਲੱਭ ਲਿਆ ਹੈ। ਜਦ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਰੱਬ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

3. ਹਿਗਜ਼ ਬੋਜ਼ੋਨ ਵਾਰੇ ਖੋਜ਼ ਹਾਲੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਵਿੱਚ ਪਦਾਰਥ ਕਿਵੇਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਸਦਾ ਪੁੰਜ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸਦਾ ਇਸ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਿਗਜ਼ ਬੋਜ਼ੋਨ ਵਾਰੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤੇ ਬੇਅੰਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ

ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ

05/25/2020 at 1:33am

Iqbal Singh Dhillon

ਮਾਨਯੋਗ ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ,

ਉੱਪਰ 25 ਮਈ ਨੂੰ ਪਾਈ ਗਈ ਪੋਸਟ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ 21 ਮਈ ਨੂੰ ਏਥੇ ਪਾਈ ਗਈ ਪੋਸਟ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਪਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਾਲੀ ਇਸ ਪੋਸਟ ਵਿਚ Higgs Boson ਸਬੰਧੀ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ Higgs Boson ਦਾ ਇਸ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਨੁਕਤਾ ਜੋ ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ‘ਬ੍ਰਹਮੰਡੀ ਨਿਯਮ-ਤੰਤਰ’ (Cosmic System/Cosmic Order) ਇਕ ਸਮੁੱਚ (composite entity) ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਸਥਿਤਿਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੋਵੇਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੀ ਪਰੋੜਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਸ਼ਬਦ “ਅਰਬਦ ਨਰਬਦ ਧੰਧੁਕਾਰਾ॥”

(ਗੁਰਬਾਣੀ-ਗ੍ਰੰਥ, ਪੰਨਾਂ 1035) ਵਿਚ ‘ਧੁੰਧੁਕਾਰਾ’ ਅਤੇ ‘ਸੁੰਨ’ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਪਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ‘ਬ੍ਰਹਮੰਡੀ ਨਿਯਮ-ਤੰਤਰ’ ਦਾ ਹੀ ਅੰਗ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ‘ਪਸਾਉ’ ਭਾਵ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੇ ਪਦਾਰਥਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਪਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੀ ਕਰਤਾਰੀ ਊਰਜਾ ਦੀ ਹੋਂਦ ਕਾਇਮ ਸੀ (ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਥਿਲ ਭਾਵ dormant ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ‘ਸੁੰਨ’ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਅਤੇ ਏਸੇ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੇ ਪਦਾਰਥਕ ਰੂਪ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ‘ਹੁਕਮ’ ਭਾਵ ‘ਬ੍ਰਹਮੰਡੀ ਨਿਯਮ-ਤੰਤਰ’ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਹੋਂਦ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ‘ਇੱਕੋ’ (੧ੳ) ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਗਿਆਨ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੇ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਬ੍ਰਹਮੰਡੀ ਊਰਜਾ ਅਤੇ ਅੰਤ੍ਰਿਕਸ਼ (space) ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਥਿਤ Big-Bang ਵਾਲੀ ਪ੍ਰੀਕਿਰਿਆ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੇ ਪਦਾਰਥਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਫੈਲਾਅ ਹੋਣਾ ਅਰੰਭ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਬ੍ਰਹਮੰਡੀ ਊਰਜਾ ਅਤੇ ਅੰਤ੍ਰਿਕਸ਼ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਅਤੇ ਫੈਲਾਅ ਦੀ ਪ੍ਰੀਕਿਰਿਆ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਸਭ ‘ਬ੍ਰਹਮੰਡੀ ਨਿਯਮ-ਤੰਤਰ’ ਦੇ ਅੰਗ ਹੀ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮ-ਤੰਤਰ ਇਕ ਸਮੁੱਚ ਹੈ।

ਬ੍ਰਹਮੰਡੀ ਉਤਪੱਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਇਸ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਕਿਰਿਆ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਨਮ ਦੀ ਉਦਾਹਰਨ ਨਾਲ ਵੀ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਓਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਹੁਣ ਇਹ ਹਰ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪ੍ਰੀਕਿਰਿਆ ਦਾ ਅਰੰਭ ਉਸ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਨੌਂ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਂ ਦੇ ਗਰਭ ਵਿਚ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਕਥਿਤ Big-Bang ਵੇਲੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸਗੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਅਰੰਭ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ

ਉਤਪੱਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਮੰਨਣਾਂ ਪਵੇਗਾ।

ਹੁਣ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ Higgs Boson ਵੱਲ। ਵਿਗਿਆਨੀ Higgs ਨੇ ਕੇਵਲ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ Boson ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ Field (ਖੇਤਰ) ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨਾਲ ਵੀ ਜੋੜਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ Higgs Field ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। Higgs Field ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਉਹ ਖੇਤਰ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੇ ਅਕਾਰ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿਚ Higgs Boson ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਕਰਕੇ ਕਥਿਤ Big Bang ਤੋਂ ਬਾਦ ਫੈਲਦੀ ਊਰਜਾ ਪਦਾਰਥ (mass) ਵਿਚ ਬਦਲਦੀ ਗਈ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦਾ ਪਦਾਰਥਕ ਰੂਪ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਗਿਆ। ਮੁੱਢਲੇ ਤੌਰ ਤੇ Higgs Boson ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਜਿੱਡਾ ਇਕ ਐਸਾ ਖੇਤਰ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੇ ਪਦਾਰਥਕ ਰੂਪ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਹੋਈ। Higgs Boson ਦੀ ਅਸਲੀ ਮਹੱਤਤਾ ਇਸ ਦੇ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਹੈ।

ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।

05/26/2020 at 7:11am 1 Like

[HashOver Comments](#) – [RSS Feed](#) · [Source Code](#) · [JavaScript](#)

ਬੜ ਲਿਖਣ ਲਈ ਖਤਾ
ਘਰ